

Recull de dades d'observacions de gavina cendrosa (*Larus canus*) a les comarques empordaneses, 1977 – 2007.

Comitè Avifaunístic Empordanès (CAE): Carlos Alvarez Cros, Albert Burgas Riera, Enric Capalleras Fàbregas, Ponç Feliu Latorre, Àlex Ollé Torner.

Citació recomanada: Alvarez, C., Burgas, A., Capalleras, E., Feliu, P., Ollé, A. (2007). Recull de dades d'observacions de gavina cendrosa (*Larus canus*) a les comarques empordaneses, 1977 – 2007. Comitè Avifaunístic Empordanès.

1r hivern de *Larus canus* a la desembocadura del Ridaura (Castell-Platja d'Aro) 03/02/07. Foto: Carlos Alvarez Cros

Les primeres notícies d'aquesta espècie a les comarques litorals gironines provenen de finals del segle XIX (Vayreda, 1883). En aquells moments, i sense donar dades concretes, Vayreda considerà aquesta espècie com comuna a la costa a la tardor i l'hivern.

Entre 1963 i 1965, diferents grups d'aficionats anglesos a l'ornitologia passaren les seves vacances a la Costa Brava i les seves observacions foren agrupades, resumides i publicades a la revista *Ardeola* (Wallace i Sage, 1968 i Wallace i Sage, 1969). En aquests articles es fa referència a l'observació de gavines cendroses, sense donar massa detalls (Taula 1). En tot cas, sobta que s'hagués observat un estol de deu exemplars quan de llavors ençà, el grup més nombrós observat a l'Empordà ha estat de quatre i a tots els Països Catalans un de 16, un de 12, un d'11 i un de 6, però tots ells en territori illenc, a Columbrets (Clavell, 2002). També sorprèn que algunes observacions haguessin estat fetes entre el 24/07 i el 14/08/1965 mentre que, posteriorment, la citació postnupcial empordanesa més primerenca tingué lloc el 12/09/1999 i als Països Catalans entre 1985 i 2000, només 5 de 98 observacions es feren entre juliol i agost. Per tot això, creiem que aquestes dades s'han de considerar, almenys, amb prevenció.

Taula 1

DIA	MES	ANY	LLOC	NÚM.	OBSERVACIONS
01 a 19	09	1963	Llafranc, Roses , L'Estartit	=<10	Citat cada any. Un grup de 10 exemplars
04 a 19	09	1964	Llansà a Sant Pere Pescador	=<10	Citat cada any. Un grup de 10 exemplars
24 - 14	07 - 08	1965	Llansà a L'Escala	=<10	Citat cada any. Un grup de 10 exemplars

Des de les esmentades citacions recollides per Wallace i Sage no coneixem cap més registre empordanès fins 1977 i les citacions de llavors fins enguany són les que tractem en el següent recull (Taula 2).

Taula 2

DIA	MES	ANY	LLOC	NÚM.	OBSERVACIONS
5 a 15	01	1977	Badia de Roses	2	
27	01	1979	Badia de Roses	1	
01	05	1984	Salines , oest de Roses	1	1r estiu
15 a 29	02	1992	Bassa del Dofí (Castell-Platja d'Aro)	1	1r hivern
03	04	1997	Gola del Ter (Torroella de Montgrí)	3	1rs hivern
24-22	12-02	1998-1999	Estany del Cortalet (PNAE)	1	2n hivern
29	04	1999	Estany Europa (PNAE)	1	
12	09	1999	Tamariu	1	2n hivern
30-08	10-04	1999-2000	Estany del Cortalet (PNAE)	1	Adult (pernocta)
12	01	2000	La Gallinera (PNAE)	1	1r hivern
08	02	2000	Port de Roses	1	1r hivern
13	02	2000	Estany del Cortalet (PNAE)	1	1r hivern
24	02	2000	Port de Roses	3	1rs hivern
26	02	2000	Port de Roses	4	1rs hivern
02	03	2000	Estany del Cortalet (PNAE)	1	1r hivern
03 a 08	04	2000	PNAE	1	
10	12	2000	Badia de Roses	1	1r hivern
10-03	01-04	2001	Estany del Cortalet (PNAE)	1	Adult (pernocta)
12 a 14	01	2001	Estany del Cortalet (PNAE)	1	1r hivern
27	01	2001	Port de Roses	1	1r hivern
18	01	2002	Port de Roses	1	1r hivern
08	01	2003	PNAE	1	Adult
01 a 05	03	2003	Depuradora Empuriabrava	1	
04	04	2003	El Matà, PNAE	1	1r estiu
01	03	2004	Estany Europa, PNAE	1	Adult
18	03	2004	Estany Europa, PNAE	1	1r hivern
24	10	2004	Abocador de Solius (Santa Cristina d'Aro)	1	1r hivern
24	12	2004	Desemb. del Ridaura (Castell-Platja d'Aro)	1	1r hivern
14	01	2005	L'Estartit (Torroella de Montgrí)	1	Adult
29	01	2005	Estany del Cortalet (PNAE)	1	1r hivern
29	01	2005	Desemb. del Ridaura (Castell-Platja d'Aro)	1	1r hivern
05	02	2005	La closa Tancada, PNAE	1	1r hivern
05	02	2005	Abocador de Solius (Santa Cristina d'Aro)	1	Adult
02	03	2005	Estany del Tec, PNAE	1	1r hivern
Hivern		2005-2006	Badia de Roses i PNAE	3	Un, és el mateix de la citació de Pedret i Marzá (*)
07 - 05	01-02	2006	Abocador de Solius (Santa Cristina d'Aro)	1	2n hivern
09 - 13	01	2006	RN1 PNAE	1	
09 - 13	01	2006	RN2 PNAE	1	
21	01	2006	Badia de Roses	1	
18	02	2006	Bassa de Pedret i Marzá	1	1r hivern. Es veu tot l'hivern (*)
16	09	2006	Port de Roses	1	Vola perseguit per <i>L. michahellis</i> . Obs. no segura.
14	01	2007	Illes Formigues, Palamós	2	Adults en vol cap al NE
28 - 03	01 - 02	2007	B. Dofí - D. Ridaura (Castell-Platja d'Aro)	1	1r hivern
02	03	2007	Bassa de Pedret, Pedret	1	1r hivern
07-12	03-04	2007	Camps inundats de Marzá, Pedret i Marzá	1	1r hivern
31	03	2007	Front cap Creus, a 2 m. n. de cap Norfeu	1	Adult, volant en direcció est.
27	09	2007	El Matà, PNAE	1	Adult
14	12	2007	Port de Roses	1	1r hivern
26	12	2007	Platges de Riells i Sant Martí d'Empúries	1	1r hivern
29	12	2007	Grau de Santa Margarita, Roses	1	1r hivern

Nota explicativa sobre l'expressió de les dates:

X a Y vol dir espai de temps entre X i Y.

X-Y S'ha d'agafar X com a primer dia del mes X' de l'any X i Y'' com a dia final del mes Y' de l'any Y''

Exemples:

DIA MES ANY
09 a 12 04 2003
Vol dir que s'ha vist des del 09/04/03 al 12/04/03
03-25 10-03 2004-2005
Vol dir que s'ha vist des del 03/10/04 al 25/03/05

La taula anterior recull un total de 50 citacions d'almenys 49 ocells.

Els colors marquen les citacions que podrien correspondre als mateixos exemplars. Els de la vall del Ridaura que, a primera vista, també podria pensar-se que poden correspondre a observacions dels mateixos exemplars, foren separats per diferències en el plomatge i coloració el bec.

Actualment, als Països Catalans, la gavina cendrosa és considerada com una espècie migrant i hivernant rara, encara que regular, a la costa i accidental a l'interior (Ferrer i altres, 1986; Clavell, 2002).

El marcat increment poblacional que ha experimentat l'espècie als seus quaters de reproducció, explica parcialment l'increment d'observacions (Ferrer i altres, 1986). De tota manera, creiem que han estat factors decisius d'aquest augment: l'increment de la prospecció, el major grau de preparació dels observadors de les nostres comarques i la facilitat de la comunicació de les observacions que ha suposat la popularització de les eines informàtiques. De fet, des de 1997 aquesta espècie ha estat detectada cada any a les comarques empordaneses, mentre que les dues anteriors dècades això no havia estat així. També es pot constatar que en els darrers 10 anys s'ha fet el 90% de les observacions i quasi un 60% durant d'elles, els darrers 5 anys.

Com es pot veure a la taula 2, durant aquests 30 anys, a les comarques empordaneses ha estat citada tots els mesos de setembre a maig i no es tenen observacions estivals de juny a agost. Aquest patró concorda força amb els registre obtinguts a tot Catalunya (1986 – 2000) ja que el nombre d'observacions fetes durant aquests tres mesos d'estiu només representen un 7% del total.

El mes amb més observacions a les comarques empordaneses és el gener seguit de febrer i març, mentre que a tot Catalunya (1986 – 2000) els màxims es produeixen al novembre i al febrer. És evident doncs, el caràcter eminentment hivernant de l'espècie a les comarques empordaneses.

Per edats, descartant les observacions en que no s'ha datat els exemplars observats, veiem que dominen els ocells de menys d'un any d'edat (primers hiverns i primers estius) amb, almenys 25 ocells, seguits en nombre pels adults amb 10 efectius i dels ocells en el seu segon any de vida (segons hiverns) amb 3 exemplars. Tot i que també hem de tenir en compte que alguns dels exemplars considerats adults podrien correspondre a segons hiverns.

La majoria d'observacions es produeixen al mar o en aigües continentals situades, pràcticament, a la línia de costa. N'hi ha però, algunes fetes una mica més a l'interior, a basses properes al litoral (Pedret, del Dofí) i, fins i tot, tres observacions a l'abocador de Solius, a uns 6 km de la costa en línia recta.

AGRAIMENTS

Volem agrair a tots els observadors que han realitzat i registrat les observacions aquí recollides ja que sense el seu esforç no s'hauria pogut portar a terme aquest recull.

REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

- ALVAREZ, C. *Actualització del Catàleg dels Ocells de la vall del Ridaura*. Versió "on line": <http://es.geocities.com/vallridaura/index.html>.
- ALVAREZ, C. (1999) *Els Ocells de la vall del Ridaura*. Sant Feliu de Guíxols. Ajuntament de Sant Feliu de Guíxols.
- AYMÍ, R. & HERRANDO, S. (eds.) (2003) *Anuari d'ornitologia de Catalunya. 2000*. Barcelona, Institut Català d'Ornitologia.
- AYMÍ, R. & HERRANDO, S. (eds.) (2005) *Anuari d'ornitologia de Catalunya. 2001*. Barcelona, Institut Català d'Ornitologia.

- CARRERA, E., FERRER, X., MARTÍNEZ-VILALTA, A., MUNTANER, J. (1981) *Invernada de Láridos en el litoral mediterráneo catalán y levantino*. Ardeola 28: 035-050.
- CLAVELL, J. (2002) *Catàleg dels ocells dels Països Catalans*. Bellaterra, Lynx.
- COPETE, J. L. (ed.) (1998) *Anuari d'ornitologia de Catalunya.1996*. Barcelona, Grup Català d'Anellament.
- COPETE, J. L. (ed.) (2000) *Anuari d'ornitologia de Catalunya.1997*. Barcelona, Grup Català d'Anellament.
- EIGENHUIS, K. J. (1985) *Noticiero ornitológico*. Ardeola 32(2): 417.
- ESTACIÓ ORNITOLÒGICA DEL PARC NATURAL DELS AIGUAMOLLS DE L'EMPORDÀ (2000). *Noticiari ornitològic*.
<http://www.castellodempuries.net/catala/aigua/home.htm>
- ESTRADA, J. & ANTON, M. (eds.) (2007) *Anuari d'ornitologia de Catalunya. 2006*. Barcelona, Institut Català d'Ornitologia.
- FERRER, X., MARTÍNEZ, A. & MUNTANER, J. (eds.) (1986) *Ocells. A Història Natural dels Països Catalans*. Vol. 12. Barcelona. Enciclopèdia Catalana.
- GUTIÉRREZ, R (ed.) (2005). *Cens Internacional d'ocells aquàtics i marins hivernants a Catalunya de Gener de 2005*. Departament de Medi Ambient i Habitatge. Generalitat de Catalunya. Informe inèdit. Versió "on line": www.gencat.net/mediamb/rndelta/censcat05.pdf.
- GUTIÉRREZ, R (ed.) (2006). *Cens Internacional d'ocells aquàtics i marins hivernants a Catalunya de Gener de 2003*. Departament de Medi Ambient i Habitatge. Generalitat de Catalunya. Informe inèdit. Versió "on line": www.gencat.net/mediamb/rndelta/censcat03.pdf.
- FELIU, P. *Naturmania* (2006). Missatge núm.: 4345
- FELIU, P. *Naturmania*(2007). Missatge núm.: 5605
- MARTÍ-ALEDO, J., MONTRÀS, T. (ed.) (2007) *Ornitho Empordà*: <http://www.ornitho-emporda.cat>
- MARTÍNEZ, A. (ed.) (2001) *Anuari d'ornitologia de Catalunya.1998*. Barcelona, Grup Català d'Anellament.
- MARTÍNEZ, A. (ed.) (2002) *Anuari d'ornitologia de Catalunya.1999*. Barcelona, Institut Català d'Ornitologia.
- MALUQUER, J. (1973) *Els ocells de les terres catalanes*. Barcelona, Barcino.
- SALES, S. (ed.). (2006). *Anuari d'Ornitologia de Catalunya. 2002-2005*. Barcelona, Institut Català d'Ornitologia.
- SARGATAL, J., DEL HOYO, J. (1989) *Els ocells del Parc Natural dels Aiguamolls de l'Empordà*. Barcelona, Lynx.
- SARGATAL, J., LLINÀS, R. (1978) *Els ocells de l'Empordà*. Figueres. Centre Excursionista Empordanès.
- VAYREDA, E. (1883). *Fauna Ornitológica de la Provincia de Gerona*. Girona, Paciano Torres.

- WALLACE, D. I. M. & SAGE, B. L. (1969) *Las aves de la Costa Brava, Cataluña*. Ardeola, vol.13 fascículo 2. Madrid, SEO.
- WALLACE, D. I. M. & SAGE, B. L. (1968) *Las aves de la Costa Brava, Cataluña (Conclusión)*. Ardeola vol. 14 fascículo 1. Madrid, SEO.